

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет архітектури, будівництва та дизайну
 Кафедра дизайну інтер'єру

УЗГОДЖЕНО

Дека́н

Віктор Карпов
 Віктор КАРПОВ
 «12» 12 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій Полухін
 Анатолій ПОЛУХІН
 «14» 12 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Композиція і кольорознавство»

Освітньо-професійна програма: «ІТ-Дизайн»

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 022 «Дизайн»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1-3	345 / 11,5	51	-	102	192	(1)ДЗ 1,2,3 с	-	Диф. зал. 1,2с. Екз. 3с.

Індекс: НБ – 5 – 022-2/22 – 2.1.2

СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 2 із 21	

Робочу програму навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство» розроблено на основі освітньо-професійної програми «ІТ-Дизайн», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-5-022-2/22, РБ-5-022-2/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 022 «Дизайн» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

к. пед. н., доцент

кафедри дизайну інтер'єру Калініченко О. В.

Старший викладач

кафедри дизайну інтер'єру Сідорова О. І.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри дизайну інтер'єру, протокол № 12 від « 22 » серпень 2022 р.

Завідувач кафедри Гнатюк Л. Р.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «ІТ-Дизайн», спеціальності 022 «Дизайн» – кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки, протокол № 14 від « 25 » серпень 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми Василенко В.М.

Завідувач кафедри Василенко В.М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету архітектури, будівництва та дизайну, протокол № 6 від «22» 08 2022 р.

Голова НМРР / Талавіра Г. М. /

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 3 із 20	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля....	5
2.3. Тематичний план	12
2.4. Домашні завдання та завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	14
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи та екзамену.....	14
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	14
3.1. Методи навчання	14
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	15
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	15
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	16

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 4 із 20	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійних знань визначається знанням та вмінням передавати художніми прийомами образи об'єктів дизайну, їх об'ємно-просторові та планувально-функціональні й конструкторські розробки.

Дисципліна «Композиція і кольорознавство» є теоретичною і практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують композиційне й об'ємно-просторове мислення та кольорознавчий профіль фахівця в галузі дизайну інтер'єру, а також є необхідною для набуття професійних знань, необхідних для вирішення завдань з формування гармонійного предметно-просторового середовища життєдіяльності людини.

Метою навчальної дисципліни є:

- дати студентам глибокі теоретичні і практичні знання, вміння і навички з композиційної діяльності та роботи з кольором;
- набуття студентами сталої системи знань та вмінь з теорії композиції та теорії кольору для подальшого їх застосування при фаховому проектуванні;
- формування національно-свідомого фахівця з достатнім культурним рівнем, який відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- розвиток у студента композиційного мислення;
- засвоєння основних принципів, категорій та засобів композиції;
- вміння моделювати площинні, об'ємні та просторові об'єкти;
- розкриття закономірностей використання кольорових сполучень;
- опанування властивостей кольорів та їх психологічної дії;
- формування досвіду знаходження кольорового рішення, яке відповідатиме функціональному призначенню виробу, його пропорціям, масштабу, ритмічній побудові, національним художнім традиціям тощо.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі *програмні результати навчання:*

- **ПРН 11.** Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.
- **ПРН 18.** Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі *компетентності:*

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 5 із 20	

Загальні компетентності (ЗК)

– **ЗК 1.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

– **ЗК 6.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

ФК 8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Для засвоєння дисципліни «Композиція і кольорознавство» студенти використовують знання, вміння, навички, сформовані в ході вивчення художньо-історичних дисциплін: Історія українського та зарубіжного мистецтва та дизайну, Формоутворення та об'ємне моделювання, Проектна графіка та ергономіка.

Основні положення дисципліни «Композиція і кольорознавство» повинні бути використані в подальшому при вивченні дисциплін: Проектування та макетування, Дизайн середовища, Матеріалознавство та технології в дизайні.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з трьох навчальних модулів: **№ 1 «Закони, засоби, властивості композиції», № 2 «Поняття кольору, властивості та гармонія кольорів», № 3 «Фронтальна, об'ємна та глибинно-просторова композиція»,** які є логічною завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами навчальної дисципліни, засвоєння яких передбачає проведення модульних контрольних робіт та аналізу результатів їх виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль № 1 «Закони, засоби, властивості композиції».

Інтегровані вимоги модуля №1.

У результаті засвоєння навчального матеріалу модуля №1 студент повинен

ЗНАТИ:

- основні види композиції, принципи та засоби побудови композиції;
- способи досягнення композиційної рівноваги;
- основні види симетрії;
- статичні чи динамічні засади побудови композицій;
- відмінності між контрастом і нюансом, ритмічним і метричним повтором;
- етапи процесу стилізації форми;
- види пропорційних систем та методи пропорційної гармонізації форми, масштаб і масштабність.

ВМІТИ:

- визначати види композиції, застосовувати принципи і засоби побудови композиції у проектній діяльності;
- створювати врівноважену композицію: симетричну й асиметричну; динамічну й статичну; контрастну й нюансну;
- застосовувати метричний і ритмічний повтор у композиції;
- стилізувати форму;
- застосовувати у практичній діяльності методи пропорційної гармонізації форми, прийоми та засоби вираження масштабності.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 6 із 20	

Тема 1.1. Поняття про композицію. Види, принципи та засоби побудови композицій.

Композиція розглядається як побудова художнього твору, розташування та поєднання основних елементів і частин у певній системі і послідовності, а також як цілісність та єдність форми художнього твору, обумовлені його змістом та підпорядковані основній ідеї. Види композиції: площинна, об'ємна та просторова композиція.

Принципи композиції: цілісність та єдність, рівновага, підпорядкування елементів, тотожність (подібність) елементів композиції, розподіл та угруповання. Основні засоби побудови композиції: симетрія та асиметрія; динаміка та статика; контраст та нюанс; метр та ритм; пропорції; масштаб та масштабність.

Тема 1.2. Рівновага. Лінія та пляма в площинній композиції.

Композиційна рівновага. Лінія, пляма, світлотінь у графічному дизайні, в об'ємній та у просторовій композиції.

Лінія – універсальний засіб, яким можна користуватись від ескізів до закінченої графічної роботи. Лінія не тільки окреслює форму, передає об'єм, а й несе в собі емоційний заряд. Вона набуває різних графічних якостей залежно від того, як застосовується, яким інструментом зроблена, якими матеріалами, яким кольором.

Пляма (тональна та кольорова) та світлотінь у начерках і замальовках, розробках ескізів композиції. Плямове (силуетне) зображення, на відміну від лінійного або штрихового, будується за рахунок контрасту різних за тоном або кольором плям.

Тема 1.3. Симетрія та асиметрія.

Композиційний центр, композиційна вісь. Симетрія як закономірне розташування однакових частин форми відносно одне одного.

Основні види симетрії: дзеркальна, симетрія лівого та правого відносно вісі симетрії; симетрія відносно центру. Складні види симетрії (комбінація вісі переносів форми з вісями і площинами симетрії – гвинтова або спіральна симетрія).

Асиметрія як поняття, протилежне симетрії. Дисиметрія – нюансне відхилення від симетрії. Досягнення цілісності та завершеності в асиметричних композиціях за рахунок створення зорової рівноваги між фрагментами форми.

Тема 1.4. Динаміка та статика.

Поняття динаміки та статичності. Статика як вираження стійкості, важкості та спокою, рівні чи нюансні співвідношення величин по трьом координатам простору.

Динаміка як „зоровий рух” у напрямку домінуючої координати, як контрастні співвідношення, як ритмічна побудова елементів вздовж основної лінійної вісі, або побудова елементів вздовж спіралеподібної вісі, в якій рух відбувається або з центру ззовні, або навпаки до центру. Статичні чи динамічні засади побудови композицій.

Тема 1.5. Контраст та нюанс.

Контраст як прояв відмінностей у якостях площинних, об'ємних, просторових композицій. Контраст як головний засіб побудови динамічної та виразної форми. Контраст регулює співвідношення між елементами форми та визначає місце кожного з них в загальній ієрархічній системі. Контраст за розміром, за формою, за кольором. Нюанс як відношення подібних властивостей елементів композиції.

Тема 1.6. Ритм та метр.

Поняття ритму та метру. Ритм як повтор або закономірна зміна однакових або подібних елементів у часі та просторі. В композиціях, побудованих на засадах ритму, активно „працюють” як елементи, що повторюються, так і інтервали між ними, а також – закономірності їх якісних змін та розвитку.

Метр як варіант ритму, коли застосовується закономірність повтору однакових елементів через однакові інтервали. Тотожність як принцип подібності елементів композиції, як основа побудови метричних та деяких ритмічних рядів. Чергування ритмічних та метричних рядів. Зупинка ритму та метру. Період ритму та метру.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 7 із 20	

Тема 1.7. Стилізація та формалізація

Етапи процесу стилізації: вибір та замальовка природного аналога; поетапна трансформація форми, часткова зміна форми, узагальнення, геометризація; виявлення конструктивної основи форми.

Стилізація – це процес графічного перетворення природного об'єкта в узагальнений образ (часто у вигляді декоративного елемента); спрощення, узагальнення форми. Формалізація на відміну від стилізації включає більш широкий процес узагальнення не тільки природних форм, але й і суспільних явищ, дій, почуттів, понять, зводячи їх до художньо виразного і досконалого за формою зорового образу.

Тема 1.8. Пропорції, масштаб та масштабність

Поняття пропорції. Пропорції як співвідношення основних параметрів форми по трьом координатам. Пропорції як співвідношення елементів композиції один до одного та до композиції в цілому. Пропорції як будь-яка закономірність у співвідношеннях величин, що сполучає окремі частини та параметри форми в єдине ціле. Види пропорційних систем та методи пропорційної гармонізації форми: золотий перетин, ряд Фібоначчі, метод вписаних квадратів, метод прямокутників та їх діагоналей.

Модуль. Модульна сітка. Використання пропорційних систем у проектуванні.

Масштаб як відношення зменшених розмірів на кресленнях до дійсних. Масштабність як співвідношення величин елементів форми до всієї форми, до людини, а також до навколишнього середовища. Людина як міра всіх речей. Прийоми та засоби вираження масштабності. Масштабність у площинних, фронтальних, об'ємних та просторових композиціях. Масштабність в архітектурі, містобудуванні та в дизайні інтер'єру.

Модуль № 2 «Поняття кольору, властивості та гармонія кольорів».

Інтегровані вимоги модуля №2.

У результаті засвоєння навчального матеріалу модуля №2 студент повинен

ЗНАТИ:

- спектральні кольори; хроматичні й ахроматичні кольори;
- основні і похідні кольори; колірне коло;
- властивості кольорів (тон, насиченість, світлість, насиченість);
- принципи утворення теплих і холодних, контрастних кольорів;
- характеристики кольорової гама, колориту;
- символіку кольорів;
- чинники, що впливають на колористичне вирішення інтер'єру.

ВМІТИ:

- застосовувати властивості кольорів, зокрема контрастних, у практичній діяльності;
- досягати гармонії кольорів у композиції, створювати певний колорит;
- враховувати кольорові оптичні ілюзії, психофізіологічну дію кольорів у дизайн-проектуванні;
- застосовувати специфічні властивості матеріалів та кольору у фірмовому стилі авіакомпаній, дизайні інтер'єрів аеропортів та літаків.

Тема 2.1. Поняття про колір. Ахроматичні та хроматичні кольори.

Колір – це властивість структури поверхні вибірково відбивати світлові промені певної довжини хвилі, викликаючи у людини певні зорові почуття. Сукупність таких випромінювань має назву спектра. Колір залежить від характеру поверхні та освітлення, тобто умовою існування кольору є світло. Саме завдяки світлу, промені якого відбиває поверхня, існує колір. Яким буде колір – визначає довжина електромагнітної хвилі, відбитої поверхнею, а також функціонування приймача цієї хвилі – ока.

Наше емоційне ставлення до інтер'єру, побутової або технічної речі пов'язано саме з тим, як вирішена кольорова композиція і наскільки вона відповідає особливостям функції та

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 8 із 20	

форми, а також естетичним смакам суспільства на певних етапах його розвитку та різних верств населення.

Кольори поділяються на: ахроматичні та хроматичні. До ахроматичних відносяться білий, чорний та всі відтінки сірого. До другої групи – хроматичних – належать всі спектральні кольори з усіма відтінками.

Тема 2.2. Основні та похідні кольори. Колірне коло.

Виділяють основні кольори: жовтий, червоний і синій, а також похідні, які утворюються від змішування з основними: зелений, оранжевий, фіолетовий.

Кольорове коло – замкнений ряд кольорів, які відрізняються один від одного за кольоровим тоном, що змінюється у послідовності спектру.

Варіанти змішування кольорів: оптичне змішування та фізичне. У першому випадку з'являється білий колір, у другому результат залежить від підібраних конкретних кольорів.

Тема 2.3. Властивості кольорів.

Кожний хроматичний колір має три основні властивості: кольоровий тон, світлість і насиченість. Кольоровий тон – це якість кольору, відносно якої його можна прирівняти до одного з спектральних кольорів; визначається довжиною електромагнітної хвилі (тобто безпосередньо колір: червоний, оранжевий, зелений тощо).

Світлість – загальна якість хроматичних та ахроматичних кольорів, яка виявляє їх близькість до білого або чорного. (Можна сказати, що світлість – це положення хроматичного кольору на шкалі від чорного до білого).

Насиченість кольору – це ступінь приближення хроматичного кольору до чистого спектрального. Освітлений або затемнений колір не є насиченим.

Колір в проектуванні може в певний момент вирішити і підбір матеріалу, і технологію оздоблення, а також вплинути на пропорції, масштаб, ритміку тощо. Саме тому дизайнер повинен знати властивості кольорів та їх відтінків, які утворюються в результаті змішування.

Тема 2.4. Теплі і холодні кольори. Контраст і нюанс кольору.

Теплі і холодні кольори в колірному колі. Відносна теплорозходність кольорів. Контрастні (додаткові, доповняльні) кольори та їх розташування в колірному колі.

Властивості контрастних кольорів:

- кожний колір в оточенні свого додаткового вирає в насиченості, а в оточенні більш насиченого кольору того ж тону втрачає в насиченості;
- колір світлішає, якщо він оточений більш темним, і темнішає, якщо він оточений більш світлим фоном;
- чим більший периметр кольорової фігури, тим сильніше колір фону впливає на колір фігури;
- на контраст впливає об'єднання фігур, розташованих на різних фонах, в одну загальну фігуру: колір фігур на різних фонах різний, доки ці фігури не поєднані в одну загальну фігуру;
- слабкі відтінки кольору добре розрізняються, коли поверхня оточена фоном, світлість якого близька до світлості поверхні: світле зображення білої скульптури на чорному фоні виглядає менш пластичним і більш силуетним, ніж на світлому.

Тема 2.5. Кольорова гама, кольорова тональність.

Кольорова гама – ряд гармонійно взаємопов'язаних відтінків кольору з одним домінуючим. В залежності від домінанти гама може бути хроматичною або ахроматичною, чистою або тьмяною, теплою або холодною.

Особливості впливу світла на колір. Сприйняття кольорової композиції, окремого кольору відповідно до сили світла. Кольоровою тональністю називають підпорядкування всіх кольорів одному домінуючому тону.

Тема 2.6. Досягнення гармонії кольорів у композиції. Колорит.

Кольорова гармонія – це узгодження кольорів між собою в результаті знайденої пропорційності площ кольорів, їх рівноваги і співзвуччя, заснованого на знаходженні

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 9 із 20	

неповторного відтінку кожного кольору. Ця гармонія повинна викликати у людини певні позитивні відчуття .

Колорит – особливості поєднання кольорів та їх відтінків у композиції. Варіанти гармонійних поєднань кольорів у колірному колі. Застосування комп'ютерних технологій у доборі кольорової гармонії.

Тема 2.7. Символіка кольорів. Психологічний, емоційний вплив кольору.

Символіка кольорів, що склалась історично, традиційно у різних народів. Колір в геральдиці та емблематиці. Психофізіологічні властивості кольорів. Поняття важких та легких кольорів. Легкі кольори - це прозорі, холодні, світлі кольори, які асоціюються з небом та простором. Важкі кольори - це темні, насичені, густі кольори, до таких відносять : чорний, темно-сірий, фіолетовий, темно- червоний.

Кольорові оптичні ілюзії. Врахування психофізіологічної дії кольорів в дизайн-проектванні інтер'єрів. Головні закономірності створення психофізіологічного комфорту. Кольоротерапія.

Тема 2.8. Використання властивостей кольорів у дизайні.

Відповідність колористичного рішення призначенню виробу. Зв'язок кольору з функціонально-конструктивною структурою виробу. Зонування поверхні виробів побутового призначення. Створення цілісності складної технічної форми за допомогою кольору.

Членування поверхонь та кольорові рішення просторової композиції у замкненому просторі. Види членувань: повні та неповні; заглиблені (контр рельєф), виступаючі (рельєф), в одній площині, а також членування прямолінійні, криволінійні, ламані, складні. Членування поверхонь за напрямом: горизонтальні, вертикальні, діагональні. Членування поверхні основи та стелі, стін, перегородок. Ілюзорне збільшення та зменшення простору. Специфічні властивості матеріалів та кольору. Поняття фактури та текстури поверхні. Чинники, що впливають на колористичне вирішення інтер'єру. Функціональне призначення приміщення, його конструктивне рішення, пропорції, орієнтація за сторонами світу, вік та професійні заняття мешканців, художні традиції тощо. Врахування особливостей освітлення приміщень протягом доби. Композиційні прийоми та засоби композиційної виразності інтер'єрів.

Особливості застосування кольорів у фірмовому стилі авіакомпаній, дизайні інтер'єрів аеропортів та літаків.

Модуль № 3. «Фронтальна, об'ємна та глибинно-просторова композиція»

Інтегровані вимоги модуля №3.

У результаті засвоєння навчального матеріалу модуля №3 студент повинен

ЗНАТИ:

- види фронтальної композиції та прийоми розташування елементів у фронтальній композиції;
- прийоми побудови образної та структурної фронтальної композиції;
- особливості композиційних рішень об'ємної та глибинно-просторової композиції;
- особливості сприйняття об'ємної форми в залежності від характеру її членувань;
- пропорційні системи та масштабність в об'ємно- просторовій композиції;
- методи виявлення глибини простору.

ВМІТИ:

- використовувати прийоми розташування елементів у фронтальній композиції;
- втілювати певні образи у фронтальній та об'ємній композиції;
- здійснювати композиційний аналіз композицій;
- використовувати закони та засоби художньої виразності композиції у створенні об'ємної та глибинно-просторової композиції;
- застосовувати різні матеріали, фактури та текстури в композиціях;
- застосовувати прийоми виявлення глибинно-просторової композиції у проектній діяльності.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 10 із 20	

Тема 3.1. Побудова та сприйняття фронтальної композиції.

Поняття фронтальної композиції. Фронтальність в залежності від співвідношень горизонталі та вертикалі, від форми силуету, від характеру основних членувань, від властивостей елементів форми.

Види фронтальної композиції відповідно до: кількості окремих основних форм, з яких будується фронтальна композиція, та їх взаємне розташування по двом фронтальним координатам: співвідношення елементів по двом фронтальним координатам та рівня включення простору; форми силуету фронтальної композиції в цілому.

Прийоми розташування елементів у фронтальній композиції: з інтервалами між елементами; примикання, елементи сполучаються між собою; елементи врізані один в другий; зсув; поворот; нахил елементів. Використання прийомів розташування елементів у фронтальній композиції на прикладі різних предметів дизайну.

Тема 3.2. Образне та структурне рішення фронтальної композиції.

Особливості побудови образної та структурної фронтальної композиції.

Образ це форма відображення реальності з позицій певного естетичного ідеалу в мистецтві пропущена крізь душевний стан митця з метою передачі глядачам його відчуття та розуміння дійсності. У фронтальній композиції може бути втілено біоморфні образи рослин, квітів, мінералів, кристалів, колоній бактерій, комах, зооморфні образи тварин, птахів, плазунів тощо. Для створення образу чогось закономірного, стійкого, вічного можна використати квадратну, горизонтальну прямокутну, колоподібну форму із зосередженням основних метричних елементів в центрі композиції. Для створення образу чогось динамічного, бурхливого, мінливого використовують трикутну, вертикальну або діагональну прямокутну, спіралеподібну форму, елементи ритмічно організованими групами зосереджуються навколо вісі, або кількох осей, рух у композиції відбувається завжди з середини у зовнішній простір або з одного кінця композиції до протилежного, часто вздовж діагональних осей.

Абстрактно-структурна фронтальна композиція може бути побудована суто з геометричних фігур структурно організованих осями та угрупованням елементів.

Тема 3.3. Пропорційні системи у побудові фронтальної композиції.

Композиційний аналіз фронтальних композицій. Використання певних пропорційних систем (золотий перетин, ряд Фібоначчі, система вписаних квадратів) у побудові фронтальних композицій в залежності від основної форми та габаритів фронтальної композиції.

Асоціативна фронтальна композиція. Методика побудови асоціативної фронтальної композиції: створення асоціативного ряду, угруповання подібних елементів, підпорядкування основних елементів головній ідеї, підпорядкування контрастних та нюансних елементів, побудова метричних та ритмічних рядів, врівноваження мас.

Домінування певних засобів побудови фронтальної композиції (ритм, метр, контраст, нюанс, симетрія та асиметрія тощо). Пропорційний аналіз творів відомих архітекторів та дизайнерів.

Тема 3.4. Види об'ємної композиції. Послідовність та особливості її побудови.

Об'ємна композиція розвивається по трьом координатам приблизно рівнозначно і створює рух «навколо себе». Об'ємна композиція створюється, в основному, в умовах сприйняття її з усіх сторін. На відміну від просторової сприймається ззовні.

Види об'ємної композиції в залежності від співвідношення вимірів форми по трьом координатам. Аналіз композиційних рішень об'ємних функціональних композицій відомих майстрів. Особливості композиційних рішень об'ємних композицій в залежності від типу. Послідовність та особливості побудови об'ємної композиції. Процес побудови об'ємної композиції складається з трьох етапів в залежності від ступеню розробки за принципом «від загального до приватного».

1 етап – визначення співвідношення об'ємних елементів та зовнішнього міжоб'ємного простору;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 11 із 20	

2 етап – визначення співвідношення об'ємів між собою;

3 етап – пластична розробка поверхонь об'ємних елементів.

Використання законів та засобів художньої виразності композиції у створенні об'ємної композиції. Рівновага, єдність, підпорядкування, подібність та угруповання елементів у об'ємних композиціях. Перевага певних засобів художньої виразності композиції (симетрія та асиметрія, динаміка та статика, контраст та нюанс, метр та ритм) у вирішенні об'ємної композиції в залежності від функції (на прикладі меблів, світильників, пакувань).

Побудова асоціативної композиції: створення асоціативного ряду та підпорядкування об'ємів єдиній образно-тематичній ідеї. Врівноваження мас, ієрархічна організація та угруповання подібних елементів.

Тема 3.5. Членування поверхонь в об'ємній композиції.

Особливості використання членувань поверхонь в об'ємній формі різних за напрямком: вертикальних, горизонтальних, похилих - діагональних. Членування, які розподіляються за обрисами: прямолінійні, криволінійні, ламані, складні. Використання певних членувань для ілюзорного збільшення висоти або довжини форми, для ілюзорної зміни її розмірів, для ілюзорної зміни самої форми елементів.

Масштабність в об'ємних композиціях. Роль масштабності у функціональній об'ємній композиції. Особливості побудови ортогональних проєкцій та розгортки. Членування поверхонь, матеріали, фактура, текстура та кольорові рішення об'ємної форми. Особливості сприйняття об'ємної форми в залежності від характеру її членувань. Використання різних матеріалів, фактури та текстури в об'ємних композиціях.

Тема 3.6. Глибинно-просторова композиція.

Просторова або глибинно-просторова композиція складається з об'ємів, поверхонь та простору, а також з інтервалів між ними (інтер'єри, вулиці, площі, майданчики в парках тощо) об'єднаних спільною ідеєю. Метою просторової композиції є створення простору. Сприймається переважно з середини.

Характеризується розвитком в глибину. Види просторової композиції: продольна, поперечна; відкрита та замкнена, а також 1) Суцільний об'єм; 2) Кілька поєднаних об'ємів; 3) Окремо розташовані об'єми: а) Композиція побудована з кількох окремо розташованих об'ємів, які відокремлені від навколишнього простору матеріальною межею (огорожею, стінами, об'ємами, які є елементами даної композиції); б) Композиція з окремо розташованих та згрупованих об'ємів немає матеріальних меж.

Глибинно-просторова композиція у відкритому просторі. Особливості побудови та сприйняття. Типи просторових композицій. Види глибинно-просторової композиції: осьова, центрична, багато осьова, багато центрована.

Закони, засоби та прийоми побудови кутової композиції.

Тема 3.7. Особливості побудови глибинно-просторової композиції.

У формуванні необмеженого простору беруть участь: основний об'єм чи група об'ємів та поверхонь площин, навколо яких створюється простір. У формуванні обмеженого простору беруть участь: поверхня основи (горизонтальна чи похила); елементи або площини, які обмежують простір по периметру; поверхня перекриття (в інтер'єрах). Види просторів: екстер'єрні та інтер'єрні. Екстер'єр завжди має зв'язок з великим містобудівним оточенням. Екстер'єрні форми більш масштабні, монументальні та сприймаються під значно більшими варіантами ракурсів, ніж в інтер'єрі. Інтер'єрне рішення завжди залежить від форми плану приміщення.

Пропорційні системи та масштабність в об'ємно-просторовій композиції.

Роль акцентів та домінант у створенні просторових композицій. Простір утворюється: а) навколо одного головного акценту, б) між кількома акцентами, в) головний акцент (домінанта) може замикає простір.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 12 із 20	

Співставлення та підпорядкування окремих частин простору як головний метод побудови глибинно-просторових композицій. Відношення форм між собою у просторовій композиції. Відношення величин до розмірів людини може характеризувати і абсолютний розмір елемента. Зріст людини розглядається як відносний еталон виміру.

Зміна величини елементів впливає на характер композиції на пропорції простору. Так при одній і тій самій площині основи можна отримати композицію розвинуту по вертикалі або по горизонталі. Зв'язок внутрішнього з зовнішнім (посилення художньо-естетичних якостей інтер'єру, співставлення внутрішнього простору, обмеженого будівельними конструкціями, з зовнішнім).

Прийоми розташування поверхні основи та перекриття: горизонтальне, похиле, розташоване в декількох рівнях, воронкоподібне.

Тема 3.8. Прийоми виявлення просторової композиції.

Прийоми виявлення просторової композиції поділяються на дві групи. Перша група прийомів пов'язана з побудовою простору і використанням основних властивостей об'ємно-просторової форми: видом, величиною, положенням у просторі. Співставлення подібної або різнохарактерної форми об'ємів: прямолінійної, криволінійної, ламаної, складної; розвиток одних об'ємів вертикально а інших горизонтально створюють активний силует, різні плани, які сприяють більш ясному сприйняттю глибини простору, виявляють його композицію.

Друга група прийомів виявлення просторової композиції пов'язана з розробкою та деталізацією поверхонь елементів, які створюють (обмежують) простір. В інтер'єрах це поверхні основи – підлога та поверхні перекриття – стеля. Тобто прийоми виявлення фронтальної поверхні та об'єму можна вважати прийомами виявлення простору на завершальному етапі створення просторової композиції. Прийоми виявлення форми елементів такі: членування поверхні; співставлення маси і простору поверхні.

Методи виявлення глибини простору: 1) метод перерізу (спіральний або продольний пандус); 2) метод перспективного скорочення; 3) метод накладення планів. Порівняння однорідних форм першого та заднього планів; перспективне скорочення всіх предметів і навіть навмисне порушення лінійної перспективи.

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Лаб./прак заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль № 1. «Закони, засоби, властивості композиції»										
1.1	Поняття про композицію. Види, принципи та засоби побудови композиції.	1 семестр				1 семестр				
		14	2	2 2	8	9	0,5	0,5	8	
1.2	Рівновага. Лінія та пляма в площинній композиції.	14	2	2 2	8	11	0,5	0,5	10	
1.3	Симетрія та асиметрія.	14	2	2 2	8	11	0,5	0,5	10	
1.4	Динаміка та статика.	15	2	2 2	9	11	0,5	0,5	10	

1.5	Контраст та нюанс.	15	2	2 2	9	11	0,5	0,5	10
1.6	Ритм та метр.	15	2	2 2	9	11	0,5	0,5	10
1.7.	Стилізація та формалізація.	15	2	2 2	9	11	0,5	0,5	10
1.8	Пропорції, масштаб та масштабність	18	2	2 2 2	10	12	0,5	1,5	10
1.9	Домашнє завдання №1	8	-	-	8	-	-	-	-
1.10	Модульна контрольна робота № 1	7	1	-	6	-	-	-	-
1.11	Підсумкова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	3	-	1	2
Усього за модулем № 1		135	17	34	84	90	4	6	80
Модуль № 2. « Поняття кольору, властивості та гармонія кольорів»									
2.1	Поняття про колір. Ахроматичні та хроматичні кольори.	2 семестр				2 семестр			
		12	2	2 2	6	12,5	0,5	1	11
2.2	Основні та похідні кольори. Колірне коло.	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.3	Властивості кольорів.	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.4	Теплі і холодні кольори. Контраст і нюанс кольору	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.5	Кольорова гама, кольорова тональність.	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.6	Досягнення гармонії кольорів у композиції. Колорит.	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.7	Символіка кольорів. Психологічний, емоційний вплив кольору.	13	2	2 2	7	13,5	0,5	1	12
2.8	Використання властивостей кольорів у дизайні.	15	2	2 2 2	7	14,5	0,5	2	12
2.9	Домашнє завдання №2	8	-	-	8	-	-	-	-
2.10	Модульна контрольна робота № 2	7	1	-	6	-	-	-	-
2.11	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
2.12	Підсумкова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	4	-	1	3
Усього за модулем № 2		120	17	34	69	120	4	10	106
Модуль № 3 « Фронтальна, об'ємна та глибинно-просторова композиція»									
3.1	Побудова та сприйняття фронтальної композиції.	3 семестр				3 семестр			
		9	2	2 2	3	8	0,5	0,5	7
3.2	Образне та структурне рішення фронтальної композиції.	9	2	2 2	3	7,5	-	0,5	7
3.3	Пропорційні системи у побудові фронтальної композиції.	9	2	2 2	3	7,5	-	0,5	7
3.4	Види об'ємної композиції, послідовність та особливості її побудови.	10	2	2 2	4	8,5	0,5	-	8

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022		
		Стор. 14 із 20			

3.5	Членування поверхонь в об'ємній композиції.	10	2	2 2	4	7,5	-	0,5	7
3.6	Глибинно-просторова композиція.	10	2	2 2	4	8	0,5	0,5	7
3.7.	Особливості побудови глибинно-просторової композиції.	9	2	2 2	3	8,5	0,5	-	8
3.8	Прийоми виявлення просторової композиції	11	2	2 2 2	3	8,5	-	0,5	8
3.9	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
3.10	Підсумкова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	3	-	1	2
						75	2	4	69
						4 семестр			
						52	-	6	46
3.10	Домашнє завдання №3	8	-	-	8	-	-	-	-
3.11	Модульна контрольна робота № 3	5	1	-	4	-	-	-	-
3.12	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем № 3		90	17	34	39	60	-	6	54
Усього за навчальною дисципліною		345	51	102	192	345	10	26	309

2.4. Домашні завдання та завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Домашні завдання виконуються з метою закріплення знань студентів з композиції і кольорознавства та передбачають набуття ними необхідних компетенцій для виконання дизайн-проектів, пов'язаних із формуванням фронтальних, об'ємних, глибинно-просторових композицій у певному колориті.

Для студентів ЗФН – завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі трьох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи та екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи та екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- проблемного викладу;
- репродуктивні та пояснювально-ілюстративні;
- дослідницькі;
- наочні (демонстрація, ілюстрація, спостереження, показ);
- практичні (створення проектів, проведення розрахунків).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 15 із 20	

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекційних та лабораторних занять, демонстрацій, самостійному вирішенні завдань, роботі з навчальною літературою.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Араухо И. Архитектурная композиция. – М. „Высшая школа”, 1982.
 - 3.2.2. Волкотруб Н. Г. Основы художественного конструирования. Изд. Объединение „Вища школа”, 1982.
 - 3.2.3. Костенко Т. В. Основы композиции та тримірного формоутворення. Навчально- методичний посібник. — Харків, 2003.
 - 3.2.4. Кринский В. Ф., Ламцов Н. В., Туркус М. А. Элементы архитектурно-пространственной композиции. — М. Стройиздат, 1984.
 - 3.2.5. Кучмар А. Основы архитектурного формообразования (пер. с нем. Д. Г. Копелянского) – М. Стройиздат, 1968.
 - 3.2.6. Михайленко В. Е., Яковлев М. І. Основы композиции. — Издавництво „Каравелла”, 2004.
 - 3.2.7. Печенюк Т. Кольорознавство / Т. Печенюк. - К.: Грані-Т, 2009. — 192 с.
 - 3.2.8. Тиц А. А. Основы архитектурной композиции и проектирования / Под общей редакцией докт. искусств., проф. А. А. Тица. – К.: Вища школа, 1976.
 - 3.2.9. . Фрилинг Г., Ауэр К. Человек - цвет - пространство / Г. Фрилинг, К. Ауэр.- М.: Стройиздат, 1973.-118 с.
 - 3.2.10. Шевелев И Ш., Шмелев И. П. Золотое сечение: три взгляда на природу гармоний”, 1990.
 - 3.2.11. Яковлев М.І. Композиція + геометрія. К., КАРАВЕЛА 2007.
- #### **Допоміжна література**
- 3.2.12. Блохин В. В. Композиция в промышленной архитектуре. – М., 1977.
 - 3.2.13. Гете И.-В. Об искусстве. / И.В. Гете. - М.: Искусство, 1975.- 623 с.
 - 3.2.14. Каспэ И. Введение в теорию архитектурной композиции. М., 1964.
 - 3.2.15. Короев Н., Федоров М. Архитектура и особенности зрительного восприятия. — М.: Госстройиздат, 1954.
 - 3.2.16. Коротковский А. Э. Основы архитектурной композиции. – М., 1974
 - 3.2.17. Миловидов Н. Н. Основы архитектурной композиции. – М., 1981

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет

- 3.3.1. Посібник. Основы формальной композиции: для студентов напрямую 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва – Дніпропетровськ, Роял – Принт, 2015. – 34 с.
http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/9fa57103c48cb387ec75061c5f0cfbe5Polovna-Vasil'yeva-O.A_OSNOVI-FORMALNOYI-KOMPOZICIYI.pdf
- 3.3.2. Меленюк Т. В. Методичні рекомендації «Виконання практичної самостійної роботи з дисципліни «Основы композиции». 2020 р. <http://arts-library.com.ua/bitstream/123456789/656/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%A2.%D0%92.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 16 із 20	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Семестр 1, 2		
Модуль № 1 «Закони, засоби, властивості композиції»		
Види навчальної роботи	бали	бали
Лабораторні виконання окремих завдань	8 x 9 = 72	40
Виконання домашнього завдання	10	-
Виконання контрольної роботи (домашньої)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	49	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Виконання модульної контрольної роботи № 1	18	-
Усього за модулем № 1	100	100
Усього за семестр	100	
Семестр 2, 3		
Модуль № 2 «Поняття кольору, властивості та гармонія кольорів»		
Види навчальної роботи	бали	бали
Лабораторні виконання окремих завдань	8 x 9 = 72	40
Виконання домашнього завдання	10	-
Виконання контрольної роботи (домашньої)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	49	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Виконання модульної контрольної роботи № 2	18	-
Усього за модулем № 2	100	100
Усього за семестр	100	
Семестр 3, 4		
Модуль № 3 «Фронтальна, об'ємна та глибинно-просторова композиція»		
Види навчальної роботи	бали	бали
Лабораторні виконання окремих завдань	8 x 8 = 64	30
Виконання домашнього завдання	8	-
Виконання контрольної роботи (домашньої)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	43	-
Виконання модульної контрольної роботи № 3	8	-
Екзамен	20	40
Усього за модулем № 3	100	100
Усього за семестр	100	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 17 із 20	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

У випадку **диференційованого заліку** підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 4).

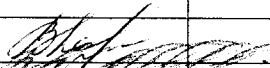
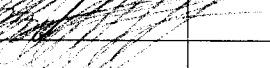
4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична оцінка з підсумкових рейтингових оцінок у балах (з цієї дисципліни – за перший, другий, третій семестри) з наступним її переведенням в оцінки за національною шкалою ECTS. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція і кольорознавство»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.01.05 – 01 – 2022
		Стор. 19 із 21	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	СБ.02	14.12.22	Рибчицька К.А.		
2	51	20.12.22	Величко В.Ч.		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Додаток 3

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14		15
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		27
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38		39
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50		51
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62		63
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74		75
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86		87
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 4

**Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS**

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)